

Kristin Danielsen, direktør i Kulturrådet – åpningsinnlegg.

Seminar om markering av 10-års-jubileet for ratifisering av UNESCOs 2003-konvensjon og lansering av fortegnelsen Immateriell kulturarv i Norge.

Oslo museum, avd. Interkulturelt museum, 6. mars 2016

Kjære alle sammen,

Kjære statssekretær – takk for en god innledning!

- Det er viktig at vi vet hva vi snakker om når vi snakker om immateriell kulturarv i denne konteksten. Vi er gode på å snakke om, ta vare på og formidle gjenstandene – men metodene og tradisjonene kan fort bli borte. I den tiden vi lever i - hvor ingen husker gårsdagens avisforsider fordi det siden i går har kommet 40 nye postmeldinger om saker som skjer akkurat nå – da er metoder for hukommelse og ivaretagelse viktigere enn noen gang.
- UNESCO-konvensjonen, om vern av den immaterielle kulturarven av 2003, er en internasjonal avtale som handler om mennesker og kulturmøter verden over. Den handler om identitet og tilhørighet, det handler om verdier og stolthet. En vilje til å beskytte immateriell kulturarv handler om en vilje til å vise respekt, å anerkjenne og ikke minst tolerere menneskers og gruppers historier og tradisjoner. Både de som ligner våre – og de som er helt annerledes.
- Konvensjonen må ses i lys av menneskerettighetene og andre viktige konvensjoner. Og til syvende og sist som myndiggjøring og medborgerskap. Alle disse ordene handler om å se mennesker for de de er og både forstå og anerkjenne dem.
- I en tid hvor det er fokus på å isolere stater, bygge murer mellom nasjoner og avslutte etablerte fellesskap blir nettopp konvensjonen viktigere enn noen gang. Sameksistens er tross alt vårt eneste alternativ så vi har virkelig tro på dette prosjektet i Kulturrådet.
- Så litt om hva Kulturrådet har gjort i årene vi har hatt ansvar for å implementere konvensjonen:
 - o Vi har drevet systematisk bevisstgjøringsarbeid
 - o Vi har iverksatt tiltak for å sikre kompetanseheving internt og eksternt om begrepet immateriell kulturarv og metoder for å ivareta dette
 - o Vi har hatt sterkt fokus på økt nordisk samarbeid
 - o Vi har arbeidet opp mot UNESCO og fungert som fagorgan for Kulturdepartementet
 - o Fortegnelsen immateriellkulturarv.no

Kort bakgrunn om arbeidet med fortegnelsen:

- Arbeidet med fortegnelsen startet i mars 2016 da Kulturdepartementet ga Kulturrådet i oppdrag å ferdigstille en fortegnelsesløsning.
- Etablering av nasjonale fortegnelser er et krav i konvensjonen. Det er også et krav at den oppdateres jevnlig og at den skal ta hensyn til interessene til personene og gruppene som praktiserer den aktuelle kulturarven.
- Jeg ønsker å takke KUD for oppdraget og de øremerkede midlene som fulgte med. Dette har vært et interessant og faglig spennende arbeid for oss.
- Vi har selvsagt ikke gjort dette alene. Fortegnelsen er blitt utviklet i nært samarbeid med flere, så takk til:
 - NGOer som har bidratt i utviklingen av fortegnelsen og enkeltaktører som har bidratt med innhold og testing,
 - utvikler StudioNetting for kreative løsninger og godt samarbeid,
 - og mine dyktige ansatte i Kulturrådet som har arbeidet fram denne løsningen.

Om fortegnelsen

- Vi har valgt en åpen løsning, som gjør det mulig for alle som vil å registrere den immaterielle kulturarven de opplever som viktig.
- Det er praksisfeltet som er den viktigste aktøren – det er utøveren, lokalsamfunnene, minoritetskulturene – de såkalte «communities» som er de viktigste aktørene i dette arbeidet. Dette betyr at utøvere/utøvermiljøer selv har ansvar for egne bidrag.
- Kulturrådet har redaksjonelt ansvar som betyr at vi forbeholder oss retten til å fjerne innlegg som ikke passer med tjenestens profil. I tillegg kan vi redigere siden, ved å for eksempel sette søkelys på utvalgte temaer og framheve bidrag. I 2017 har vi laget en plan for dette. Så følg med på www.immaterieillkulturarv.no.
- Avslutningsvis vil jeg bare få gjenta selve hensikten med fortegnelsen:
 - Vi ønsker å vise mangfoldet av immateriell kulturarv i Norge og gjøre kulturarvens ulike praksiser og uttrykk synlig for flere.
 - Vi ønsker å lede folk til mer kunnskap om slike tradisjoner og praksiser.
 - Vi ønsker å øke anerkjennelsen av egen og andres kulturarv og spre god praksis for å videreføre denne delen av kulturarven
 - I tillegg peker vi mot andre kulturarvsdata i Norge bl.a. for å tydeliggjøre sammenhengen mellom materiell og immateriell kulturarv.

- Når dere går inn på fortegnelsen og undersøker bidragene vil dere oppdage et mangfold av tradisjoner som er viktige for kulturbærerene og som har en betydning i livene til de som lever i denne kulturen.
- Jeg vil gi dere et par utvalgte eksempler fra fortegnelsen:
- Kappleik er en konkurranse i norsk folkemusikk og folkedans. Det finnes både landskappleik, regionale kappleiker og lokale kappleiker. Kappleikene fører videre tradisjonen fra de mer uformelle spelemannskonkurransene som ble holdt i eldre tid. Konkurransen viderefører også lokale og regionale tradisjoner.
- Dette var på mange måter den lokale forløperen til både «Norske talenter» og «Idol». Det er det som er så interessant med å gå inn og utforske tradisjonene – det gir oss et bedre innblikk i hvor våre moderne, immaterielle kulturarvsuttrykk kommer fra.
- Så har jeg lyst til å nevne Tamilsk solfest. Dette er et bidrag fra Tamiler som har bodd i Norge i flere tiår og har tatt med seg tradisjoner, kultur og sin kulturarv til sine barn og barnebarn her i Norge. På festivalen presenteres folkemusikk, folkedans og andre kulturuttrykk som er viktige for gruppa. Tamilsk solfest representerer et sterkt og levende miljø – og denne festivalen er en del av den immaterielle kulturarven i Norge.
- Det er jo nettopp dette det handler om. Og gjett om fortegnelsen går rett inn i dagens diskusjon om hva som er “typisk norsk” – hva er norsk kultur? Jo, den er nettopp våre tradisjoner – utviklet i tett dialog med andre kulturarvsuttrykk.
- Kultur er – og har alltid vært – en global aktør uten pass. Vi må se kulturuttrykkene på tvers av landegrensene når vi arbeider med dem.
- Vi i Kulturrådet håper at fortegnelsen skal bli brukt av alle folk i Norge som har interesse for dette arbeidet. Både dem som ønsker å dele sine tradisjoner og sin kunnskap med andre slik at dette kan bli et aktivt verktøy i arbeidet med å videreføre mangfoldet av immateriell kulturarv i Norge. Vi håper også den kan bli et verktøy for dem som søker kunnskap – av ren nysgjerrighet og at de også lar seg inspirere.
- Jeg håper dagen i dag gir en bedre forståelse av hva immateriell kulturarv ER og at du bruker fortegnelsen til å legge inn tradisjoner eller metoder som har betydning i ditt liv.

Takk!